

Průběžná zpráva o projektu – OVA, PDP, MGS-KP (sub-projekt)

I. ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název projektu	Monitoring přirozených lesů České republiky		
Číslo projektu	EHP-CZ02-OV-1-021-2014		
Číslo programu	CZ02	Název programu	CZ02 - Biodiverzita a ekosystémové služby/ Monitorování a integrované plánování a kontrola v životním prostředí/ Adaptace na změnu klimatu

Název konečného příjemce	Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i.			
Kontaktní osoby				
Jméno	Příjmení	E-mail	Telefon	Pozice
Libor	Hort	libor.hort@vukoz.cz	541126264	Vedoucí projektu
Magdalena	Jirousová	jirousova@vukoz.cz	605205761	Projektový manažer
Sylva	Vladíková	vladikova@vukoz.cz	296528310	Finanční manažer

Podíl grantu	80%	Přidělená výše grantu	7 525 584
Celkové způsobilé výdaje projektu	9 406 980	Období způsobilosti výdajů	Od: 19.12.2014 Do: 30.04.2016

Plánované zahájení projektu	01.01.2015	Plánované ukončení projektu	30.04.2016
Skutečné zahájení projektu	02.01.2015	Předpokládané ukončení projektu	30.04.2016
Zpráva č.	ZPR-PZ-1-CZ02-OV-21-2015	Monitorovací období	Od: 19.12.2014 Do: 30.06.2015
Jedná se o poslední průběžnou zprávu	Ne		

II. POPIS POSTUPU PROJEKTU

Stručný popis postupu projektu

Řešení projektu probíhalo dle plánu, z hlediska postupu prací bylo splněno ca 30 % z plánovaných aktivit. Počátkem implementace projektu proběhla v projektu administrativní změna (změna bankovního účtu) a v rámci specifikace osobních nákladů byly upraveny výše úvazku vedoucího projektu a garantky aktivity 3. V průběhu realizace došlo ke změnám jednotkových cen u některých položek rozpočtu (nepodstatné změny typu B, okomentované v přehledu skutečného čerpání rozpočtu). Koncem monitorovacího období pak proběhla nepodstatná změna typu A (přesun mezi kapitolami a podkapitolami rozpočtu pod stanovenými limity z důvodu vyšší pořizovací ceny dodávky v rámci aktivity 7 a z důvodu úspory při nákupu dodávky v rámci aktivity 8), která si vyžádala vydání změnového právního aktu. V rámci řízení rizik bylo eliminováno riziko (ne)získání povolení ke vstupu na lokality ze strany orgánů ochrany přírody a vlastníků/správce lesa (viz popis aktivity 1) a z velké míry i riziko neochoty cílových skupin spolupracovat (viz popis aktivit 1 a 9). Obavy ze zpoždění zahájení projektu se nenaplnily, terénní práce i některé dílčí činnosti v rámci aktivity 8 se však ukazují jako časově náročnější, než se předpokládalo. Koncem monitorovacího období se zhoršily povětrnostní podmínky (sucho), což má bohužel negativní dopad zejména realizaci aktivity 4. V rámci všech aktivit, jejichž předmětem jsou odborné činnosti (vlastní monitoring), byl rozpracován přehled literatury týkající se monitorovaných skupin organismů i řešerše týkající se jednotlivých studovaných území. Byly dokončeny metodiky sběru dat a mapové a datové podklady. Dále byly postupně shromažďovány podklady a prováděny analýzy vývoje krajinného pokryvu jak v okolí jednotlivých lokalit, tak ve vybraných velkoplošných zvláště chráněných územích. V rámci publicity projektu proběhl úvodní seminář a byly vytvořeny webové stránky projektu – viz www.monitoringprirozenychlesu.cz. Popis postupu prací je podrobněji zmíněn u jednotlivých aktivit.

Název Aktivity: 1 - Řízení projektu

Stěžejní činností byla koordinace jednotlivých odborných aktivit projektu včetně kontroly jejich plnění, která byla průběžně prováděna formou pravidelných konzultací s garanty jednotlivých aktivit (s ohledem na postup terénních prací). První pracovní setkání řešitelského týmu proběhlo 20. ledna 2015 ve Žďáru nad Sázavou na Správě CHKO Žďárské vrchy. Členové týmu prodiskutovali plánované odborné práce na projektu i způsob jejich realizace. Vedle vlastního jednání byla součástí pracovního setkání i terénní pochůzka v jedné z vybraných lokalit přirozených lesů. Pro vlastní sběr dat bylo nezbytné vyřízení všech výjimek nutných k provádění monitoringu ve zvláště chráněných územích (získání povolení ke vstupu na lokality a k provádění monitoringu bylo jedním z identifikovaných rizik projektu). Tyto výjimky byly řešeny s orgány ochrany přírody (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, správa národních parků). Sběru dat předcházelo i jednání s vlastníky lesa a zajišťování povolení k vjezdu na účelové lesní komunikace pro umožnění příjezdu k monitorovaným lokalitám. Vzhledem k tomu, že vedoucí projektu se všemi dotčenými subjekty komunikoval již před zahájením projektu, povolení si předjednal a počátkem realizace projektu včas podal potřebné oficiální žádosti, proběhla příslušná správní řízení bez větších komplikací. V rámci řízení dalšího identifikovaného rizika – (ne)ochoty cílových skupin spolupracovat – byly v prvních měsících realizace projektu posíleny kontakty se zástupci cílových skupin. Od zahájení projektu probíhala intenzivní komunikace s partnerem programu – Ministerstvem životního prostředí (MŽP ČR). Na MŽP se podařilo ze všech tří dotčených odborů získat kontaktní osoby, na něž se projektový tým může obracet. Cílem této spolupráce by mělo být dosažení takových výstupů, které by maximálně reflektovaly potřeby MŽP. Součástí aktivity 1 byla i kompletní administrace projektu včetně komunikace se zprostředkovatelem programu (MF ČR) a vedení finanční stránky projektu.

Název Aktivity: 2 - Monitoring přirozených lesů

Těžištěm činností v této aktivitě v prvním monitorovacím období byla aktualizace dostupných a dosud shromážděných údajů o přirozených lesích v ČR. Pro aktivity, jejichž předmětem činnosti je monitoring bioty, byly postupně připravovány mapové a datové podklady nezbytné pro sběr dat v terénu. V zájmových lokalitách přirozených lesů byla dále zahájena dendrometrická, fytoocenologická a pedologická šetření. V příštím monitorovacím období bude pokračovat sběr dat v lokalitách přirozených lesů a budou započaty analýzy změn ve dřevinném i bylinném patře přirozených lesů. Dále bude pokračovat aktualizace dat o přirozených lesích ČR.

Název Aktivity: 3 - Monitoring mechorostů

V rámci dosavadního průběhu projektu byly shromážděny podklady pro zpracování literární rešerše o výskytu mechorostů na stojících stromech a tlejícím dřevě na monitorovaných lokalitách. Ve spolupráci s mykology (aktivita 4) byla vypracována metodika pro sběr dat o mechorostech na tlejícím dřevě, metodika sběru dat o epifytických mechorostech byla vytvořena samostatně. Výběr stromů a kmenů na navštívených lokalitách probíhal tak, aby byla dodržena předem stanovená kritéria. V případě průzkumu tlejících kmenů byl navíc výběr koordinován s mykology, aby data získaná během monitoringu byla vzájemně propojitelná a porovnatelná. V první části sezóny bylo doposud navštíveno a prozkoumáno 5 lokalit z celkových 11. Poloha všech vybraných stromů a kmenů byla fixována prostřednictvím záznamu do porostních map, které jsou velmi přesné a umožňují budoucí dohledání v případě opakování monitoringu. Část bryologického materiálu byla určena přímo v terénu, pro pozdější určení problematických druhů bylo třeba sbírat herbářové položky, které již byly také částečně zpracovány. V dalším monitorovacím období budou navštíveny zbývající lokality a průběžně budou zpracovávána data z lokalit, kde již monitoring proběhl.

Název Aktivity: 4 - Monitoring hub

V první polovině monitorovacího období byly shromážděny podklady k jednotlivým monitorovaným územím a byla dotvořena podrobná metodika monitoringu lignikolních hub na zájmových lokalitách. V dubnu proběhlo rovněž terénní metodické setkání mykologické skupiny na lokalitě Polom, kde byla metodika diskutována a prakticky odzkoušena všemi členy pracovního týmu. V průběhu jara byly podle odsouhlasené metodiky na všech monitorovaných lokalitách vybrány kmeny k pravidelnému monitoringu plodnic lignikolních hub, které byly zaměřeny, podrobně popsány a zdokumentovány. V druhé polovině monitorovacího období proběhla na sledovaných lokalitách první monitorovací návštěva zaměřená na sběr plodnic na vybraných kmenech. Část získaného materiálu se již podařilo determinovat. Dlouhotrvající sucha (naprostá absence plodnic hub) bohužel znemožnily první monitorovací návštěvu na dvou lokalitách (Lipina a Velká Pleš) – návštěvy byly tedy přesunuty na konec roku, resp. na začátek sezóny 2016, kdy zde předpokládáme přeci jen vhodnější podmínky pro fruktifikaci hub. Dlouhodobě nepříznivá předpověď počasí bohužel zvyšuje rizika spojená s podprůměrnou fruktifikací hub během celé sezóny, což se může negativně odrazit v reprezentativnosti získaných dat.

Název Aktivity: 5 - Monitoring měkkýšů

V rámci dosavadního řešení projektu byla provedena základní rešerše literatury týkající se obecně problematiky fauny lesních měkkýšů a jejich ochrany. Dále byla provedena rešerše literatury týkající se fauny měkkýšů jednotlivých studovaných území, která je průběžně doplňována o další získávaná data a výzkumné zprávy. Byla provedena i rešerše možných

metodických přístupů k řešení studované problematiky a připraveny mapové podklady pro terénní část projektu. Od jarních měsíců jsou navštěvovány jednotlivé lokality. V souladu s plánovanými metodickými postupy jsou průběžně shromažďována data z terénu a kolektovány vzorky na analýzu (ruční sběr, odběr hrabankových vzorků apod.). Hrabankové vzorky jsou následně prosívány, sušeny a jsou z nich vybírání jednotliví měkkýši, kteří jsou následně determinováni. Průběžně jsou získaná data ukládána do databází, které budou sloužit v pozdější fázi řešení projektu jako podklad k zevrubným analýzám měkkých společenstev sledovaných lokalit a dalším předpokládaným výstupům projektu. Práce postupují podle předpokládaného časového plánu, změny v metodice, časovém postupu apod. se nepředpokládají. V příštím monitorovacím období budou pokračovat terénní sběry a probíhat intenzivní zpracování prosevů hrabankových vzorků a ukládání získaných dat do databází.

Název Aktivity: 6 - Monitoring saproxylických brouků

V prvním monitorovacím období byla provedena rešerše literatury týkající se fauny saproxylických brouků v lesním prostředí a problematiky jejich ochrany obecně i podrobněji pro jednotlivá zájmová území. Literární rešerše je i nadále průběžně doplňována o nově získávané údaje. Dále byla provedena rešerše možných metodických přístupů k řešení studované problematiky a připraveny mapové podklady pro terénní část projektu. V každé ze studovaných lokalit byly dle zvolené metodiky nainstalovány pasivní nárazové pasti pro odchyt sledované skupiny hmyzu. Pasti jsou pravidelně vybírány a vzorky průběžně zpracovávány. Brouci jsou ze vzorků vybírání, třídění do čeledí a kovařikovití následně determinováni. Takto získaná data jsou průběžně ukládána do databáze, která poslouží k analýzám broučích společenstev jednotlivých lokalit a dalším předpokládaným výstupům projektu. Práce postupují podle plánu, změny v metodice, časovém postupu apod. se nepředpokládají. V následujícím monitorovaném období bude nadále probíhat zpracování nasbíraných dat a budou inventarizovány proměnné prostředí s vlivem na cílovou skupinu. Dále budou pokračovat terénní sběry a proběhne deaktivace a odstranění nárazových pastí z porostů.

Název Aktivity: 7 - Monitoring netopýrů

V rámci dosavadního průběhu projektu byl zpracován základní přehled literatury týkající se obecně problematiky fauny lesních netopýrů a jejich ochrany a byla provedena rešerše literatury týkající se fauny netopýrů jednotlivých studovaných území. Podklady k jednotlivým lokalitám jsou nadále průběžně doplňovány o další získané výzkumné zprávy a terénní data. Byla provedena rešerše možných metodických přístupů k řešení studované problematiky a připraveny mapové podklady pro terénní část projektu. Bylo zakoupeno plánované potřebné přístrojové vybavení pro chiropterologický výzkum. Bylo rovněž provedeno potřebné seřízení, zkalirování a prověření funkčnosti těchto jednotlivých zařízení. V terénní části řešení projektu probíhaly odchyt netopýrů do sítí na jednotlivých lokalitách a nahrávání echolokace netopýrů do stacionárních detektorů. Nahrávky jsou postupně analyzovány a získaná data jsou průběžně ukládána do příslušných databází, jež budou využity v pozdější fázi řešení projektu jako podklad k potřebné analýze netopýřích společenstev sledovaných lokalit a dalším předpokládaným výstupům projektu. Práce postupují podle plánu, změny v metodice, časovém postupu apod. se nepředpokládají. V příštím monitorovacím období proběhne zbytek aktivit zaměřených na sběr dat v terénu. Bude se jednat především o nahrávání echolokačních signálů netopýrů na předem určených bodech na jednotlivých lokalitách. Dále bude probíhat analýza získaných nahrávek, identifikace jednotlivých druhů v nahrávkách apod. Získaná data budou ukládána do databází.

Název Aktivity: 8 - Monitoring dynamiky krajiny

Činnosti v rámci této aktivity probíhaly v prvním monitorovacím období ve dvou základních směrech: analýza dynamiky krajinného pokryvu širšího okolí vybraných lokalit přirozených lesů (PL) a analýza stavu a vývoje krajinného pokryvu ve vybraných velkoplošných zvláště chráněných územích (VZCHÚ). V rámci analýzy dynamiky krajinného pokryvu okolí lokalit PL byla v průběhu dosavadního řešení projektu vytvořena podrobná vrstva využívání krajiny za období 2002–2006 pro všech 15 sledovaných lokalit PL, pro vybrané lokality PL byly vytvořeny podrobné vrstvy využívání krajiny za období 1836–1852, 1876–1880, 1952–1955 a 1988–1995. Současně byla vytvořena databáze základních abiotických poměrů pro všechny lokality PL. Jedná se o charakteristiky reliéfu (nadmořská výška, sklonitost reliéfu, orientace vůči světovým stranám, index solární radiace, topographic position index, wetness index) a charakteristiky přírodního stavu prostředí (procentuální zastoupení biotopů dle vrstvy mapování biotopů NATURA 2000, stanovištní poměry lesních ekosystémů – procentuální zastoupení lesních typů). Analýzy změn velikostí jádrových území z pohledu zájmových skupin organismů a hodnocení změn horizontální struktury krajiny budou řešeny následujícím obdobím. V rámci analýzy stavu a vývoje krajinného pokryvu ve vybraných VZCHÚ byly vytvořeny podrobné vrstvy sídel za období 1988–1995 a 2013–2014 pro CHKO Beskydy, Bílé Karpaty a Jeseníky. Současně byly vytvořeny vrstvy komunikací za období 1988–1995 pro všechny 4 sledované VZCHÚ a vrstva za období 1952–1955 pro CHKO Beskydy a Bílé Karpaty. V první polovině monitorovacího období byly nakoupeny i plánované dodávky a služby (nezbytný SW). V příštím monitorovacím období budou postupně započaty analýzy dle připravené metodiky. Všechny aktivity tak probíhají podle harmonogramu.

Název Aktivity: 9 - Publicita projektu

Publicita projektu byla během prvního monitorovacího období zajišťována dvěma formami, a to seminářem určeným pro cílové skupiny a webovými stránkami projektu. Dne 28. dubna 2015 byl v Průhonicích uspořádán úvodní seminář, kde byli zástupci obou cílových skupin seznámeni s tematickým zaměřením projektu a s jeho cíli a metodami řešení. Semináře se vedle členů projektového týmu zúčastnilo více než dvacet představitelů státní správy, konkrétně Ministerstva životního prostředí ČR, Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, resp. správ chráněných krajinných oblastí, správ národních parků či odborů životního prostředí krajských úřadů, za správce lesů ve sledovaných lokalitách byl přítomen zástupce státního podniku Lesy ČR. Prezentace projektu byla z jejich strany přijata příznivě, což je do budoucna podstatné pro řízení identifikovaného rizika – (ne)ochoty cílových skupin spolupracovat. Dále byly v rámci publicity na odkazu www.monitoringprirozenychlesu.cz vytvořeny veřejně přístupné webové stránky projektu v česko-anglické mutaci, které seznamují veřejnost jak s cíli a metodami řešení projektu, tak s dílčími aktivitami projektu. K dispozici jsou zde mj. i prezentace z výše zmíněného úvodního semináře a fotodokumentace.